

SÖDERTÖRNS TINGSRÄTT
Avdelning 6

DOM
2021-06-15
meddelad i
Huddinge

Mål nr: B 15020-20

PARTER (Antal tilltalade: 2)

Tilltalad

MARTIN Olof Alfredson, 19880421-0170
Sankt Eriksgatan 111 Lgh 1203
113 31 Stockholm

Offentlig försvarare:

Advokat Ersin Aziman
Advokatfirman Johan Rainer AB
Riddargatan 68 nb
114 57 Stockholm

Åklagare

Chefsåklagare Henrik Rasmusson
Åklagarmyndigheten
Särskilda åklagarkammaren
205 90 Malmö

DOMSLUT

Åtal som den tilltalade frikänns från

Tjänstefel, 20 kap 1 § 1 st brottsbalken
2020-05-04 -- 2020-06-12

Ersättning

1. Ersin Aziman får ersättning av staten med 45 473 kr, rätt avrundat. Av beloppet avser 9 095 kr mervärdesskatt.
 2. Staten ska stå för kostnaden för försvararen.
-

Om domstolens behandling av personuppgifter, se www.domstol.se/personuppgifter. Kontakta oss för information på annat sätt.

Besöksadress
Björnkullavägen 5 A

Telefon
08-561 660 60

Öppettider
måndag - fredag
08:30-16:00

Postadress
141 84 Huddinge

E-post
sodertorns.tingsratt.avdelning6@dom.se

Webbplats
www.sodertornstingsratt.domstol.se

SÖDERTÖRNS TINGSRÄTT
Avdelning 6

DOM
2021-06-15
meddelad i
Huddinge

Mål nr: B 15020-20

Tilltalad

LARS Bo Mikael Sandgren, 19620810-3215
Sankt Paulsgatan 7 B Lgh 1402
118 46 Stockholm

Offentlig försvarare:

Advokat Johan Eriksson
Försvarsadvokaterna Stockholm HB
Box 12107
102 23 Stockholm

Åklagare

Chefsåklagare Henrik Rasmusson
Åklagarmyndigheten
Särskilda åklagarkammaren
205 90 Malmö

DOMSLUT

Brott som den tilltalade döms för

Tjänstefel, 20 kap 1 § 1 st brottsbalken
2020-05-14 -- 2020-08-29

Påföljd m.m.

Dagsböter 40 om 400 kr

Brottsofferfond

Den tilltalade åläggs att betala en avgift på 800 kr enligt lagen (1994:419) om brottsofferfond.

Ersättning

Johan Eriksson får ersättning av staten med 42 858 kr, rätt avrundat. Av beloppet avser 8 572 kr mervärdesskatt. Lars Sandgren ska betala 21 429 kr av denna kostnad till staten.

Om domstolens behandling av personuppgifter, se www.domstol.se/personuppgifter. Kontakta oss för information på annat sätt.

Besöksadress
Björnkullavägen 5 A

Öppettider
måndag - fredag
08:30-16:00

Postadress
141 84 Huddinge

E-post
sodertorns.tingsratt.avdelning6@dom.se

Telefon
08-561 660 60

Webbplats
www.sodertornstingsratt.domstol.se

BEGÄRAN M.M.

Åklagaren

Åklagaren har, som han slutligt bestämt sin talan, begärt att Martin Alfredson ska dömas för tjänstefel, 20 kap. 1 § första stycket brottsbalken, enligt följande.

Martin Alfredson har mellan den 4 maj 2020 och den 12 juni 2020 på polisstationen i Handen, Haninge kommun, i sin tjänstgöring som civilanställd i receptionen, efter att ha mottagit två flaskor varav den ena innehållit öl och den andra narkotiskt och hälsofarligt preparat, vid myndighetsutövning uppsåtligen eller av oaktsamhet åsidosatt vad som gällt för uppgiften.

Martin Alfredsson har härvid underlåtit att se till att det upprättades en anmälan om brott samt att flaskorna omhändertogs, dokumenterades, förvarades och destruerades på korrekt sätt.

Åklagaren har till förtydligande av gärningspåståendet anfört att Martin Alfredson borde ha hanterat flaskorna som narkotika eller hälsofarliga varor, vilket alltså skulle ha föranlett att en anmälan om brott upprättades. Åklagaren lägger inte Martin Alfredson till last att hanteringen av flaskorna eventuellt inte är förenligt med regelverket för hantering av hittegods, t.ex. vad gäller att innehållet i flaskorna inte hälldes ut, om tingsrätten skulle komma fram till att Martin Alfredson hade fog för sin bedömning att det rörde sig om alkohol. Om tingsrätten inte kommer fram till att det skulle ha upprättats en anmälan om brott, faller således påståendet om att flaskorna borde ha omhändertagits etc. på ett korrekt sätt.

Åklagaren har begärt att Lars Sandgren ska dömas för grovt tjänstefel, 20 kap. 1 § andra stycket brottsbalken, enligt följande.

Kriminalinspektör Lars Sandgren har mellan den 14 maj 2020 och den 29 augusti 2020 i bland annat Nacka kommun i sin tjänstgöring som förundersökningsledare och utredare i en utredning avseende grovt narkotikabrott, efter att ha fått information om att två flaskor med koppling till utredningen varav den ena innehållit öl och den andra narkotiskt och hälsofarligt preparat, lämnats in på polisstationen i Handen, i eller vid myndighetsutövning uppsåtligen eller av oaktsamhet åsidosatt vad som gällt för uppgiften.

Lars Sandgren har härvid underlåtit att se till att flaskorna lokaliserades, omhändertogs,

analyserades och destruerades inom ramen för utredningen.

Om brottet bedöms som uppsåtligt är det grovt eftersom Lars Sandgren allvarligt har missbrukat sin ställning och gärningen medfört allvarligt förfång för enskilda.

Martin Alfredson

Martin Alfredson har förnekat brott med hänvisning till att han inte haft skäl att upprätta någon anmälan om brott. Han har till utveckling av sin talan anfört att han hanterade flaskorna enligt regelverket för hittegods av ringa värde och att det vid en sådan bedömning inte fanns anledning att vidta några ytterligare åtgärder med flaskorna jämfört med vad som skett.

Lars Sandgren

Lars Sandgren har förnekat brott med hänvisning till att han inte insett att det fanns flaskor med narkotika eller hälsofarliga preparat vid polisstationen i Handen och att han inte underlåtit att göra något som ålegat honom.

UTREDNINGEN

Martin Alfredson och Lars Sandgren har hörts över åtalet. Vidare har vittnesförhör ägt rum på åklagarens begäran med Odd Berglund, Patricio Diaz Leiva, Rodrigo Diaz Carmona, polismannen Martin Blomberg, polisinspektören Petra Johansson samt de civilanställda vid Handens polisstation Sofie Jansson, Jasmine Williams, Maria Granström, Charlotte Lindström, Zakaria Asri Aidi och Patrik Färm. Åklagaren har också lagt fram omfattande skriftlig bevisning samt fotografier. Slutligen har åklagaren spelat upp inspelningar från telefonsamtal mellan Lars Sandgren och Odd Berglund.

DOMSKÄL

Bakgrund

Av utredningen framgår inledningsvis följande.

Vittnet Odd Berglund hade tidigare besökt Handens polisstation vid ett par tillfällen och redogjort för omständigheterna i samband med ett arvskifte och förvaltningen av

ett dödsbo. Han ansåg att en honom närstående person felaktigt hade tillgodosgjort sig dödsboets medel och ville göra en anmälan om brott med anledning av detta. Odd Berglund hade tagits emot i polisstationens reception av Martin Alfredson, som är civilanställd vid Polismyndigheten. Martin Alfredson bedömde att frågan om arvskiftet och dödsboet var en civilrättslig snarare än en straffrättslig fråga, dvs. att det inte fanns anledning att anta att något brott hade begåtts. Trots detta upprättade han en anmälan om brott eftersom Odd Berglund ville det. Senare beslutade en förundersökningsledare att inte inleda förundersökning med anledning av uppgifterna i anmälan eftersom det inte fanns anledning att anta att brott som faller under allmänt åtal hade förövats.

Martin Alfredson arbetade vid denna tidpunkt i receptionen med allmänna ärenden från allmänheten, dvs. anmälningar om brott, hittegoodsfrågor och förfrågningar av olika slag. Därutöver arbetade han med passärenden vissa dagar, men detta saknar betydelse för tingsrättens prövning. Han har genomgått en ca fyra veckors utbildning avseende handläggningen av allmänna ärenden från allmänheten. Omkring hälften av denna utbildning, ca två veckor, avser en orientering i allmän straffrätt.

Omkring den 4 maj 2020 återkom Odd Berglund till polisstationen. Att besöket med stor säkerhet ägde rum just detta datum beror på att loggutdrag visar att Martin Alfredsson gjorde de sista slagningarna på Odd Berglund i polisens datasystem den dagen. Odd Berglund hade med sig två glasflaskor med öletiketter av märket Oettinger på. Flaskorna var fyllda och försedda med kapsyler. Odd Berglund lämnade sedan polisstationen utan att ta med sig flaskorna. Nedan använder tingsrätten uttrycket ölflaskorna om dem, trots att det sedermera har framkommit att en av dem innehöll annan vätska än öl.

Martin Alfredson och Odd Berglund har lämnat något olika uppgifter i fråga om händelseförloppet i samband med att ölflaskorna lämnades kvar i polisstationens reception. Tingsrätten återkommer till detta nedan. Efter att Odd Berglund gått ställde Martin Alfredson flaskorna under disken, på insidan av receptionen. Efter några veckor lade han dem i en papperskorg i receptionen, öppnade.

Odd Berglund var inte nöjd med hur han hade blivit bemött på polisstationen. Med anledning av detta ringde han till polisens kontaktcenter (PKC) och lämnade relativt detaljerade uppgifter om att han misstänkte att hans bonusdotters sambo Jeroen med adress Fyrspannsvägen i Nacka levererade eller smugglade knark i ölflaskor. Han berättade bl.a. att han misstänkte att ölflaskorna, som härstammade från Nederländerna, innehöll narkotika och att endast vissa flaskor skummade när man skakade dem. Vidare redogjorde han för att Jeroen rörde sig med mycket pengar, hade en bunt med 500-kronorsedlar i sin lägenhet och gick på ravefester. Odd Berglund nämnde också att Jeroen hade lämnat tre backar öl till honom och att han hade dem hemma hos sig på Vegavägen i Vega och önskade att narkotikapolisen skulle hämta dem. Odd Berglund sade också att han hade varit på polisstationen i Handen och visat upp två flaskor öl för en polisanställd med ett visst signalement men att han hade lämnat flaskorna där efter att han blivit ifrågasatt och nonchalant behandlad av denne.

Med ledning av uppgifterna till kontaktcentret upprättade polisens underrättelsetjänst ett skriftligt underrättelseunderlag den 14 maj 2020 (förundersökningsprotokollet, s. 114). Eftersom Jeroen bodde i en lägenhet nära polisstationen i Nacka, gjorde den ansvarige polismannen vid underrättelsetjänsten, Martin Blomberg, bedömningen att underrättelseuppslaget skulle överlämnas till kriminalinspektören Lars Sandgren, som vid den tidpunkten var gruppchef för narkotikagruppen på polisstationen i Nacka. Vanligtvis överlämnas underrättelseunderlag endast till en specifik operativ enhet inom polisen. Med andra ord ska det inte förekomma att flera sådana enheter hanterar samma underlag oberoende av varandra.

Martin Blomgren e-postade därför underlaget till Lars Sandgren (förundersökningsprotokollet, s. 116). Han nämnde då också att underlaget kunde vara intressant eftersom den utpekade gärningsmannen förekom med två notiser i underrättelsetjänstens datasystem och att underrättelsetjänsten i ett annat sammanhang hade fått kännedom om att det förekom hantering av kokain i flytande form som skulle gå till s.k. nätverkspersoner, varvid juiceförpackningar hade använts. E-postmeddelandet skickades kl. 09.50 den 14 maj 2020. Något senare samma dag talades Martin Blomberg och Lars Sandgren vid per telefon om innehållet i underlaget.

Lars Sandgren ringde sedan upp Odd Berglund och de talades vid fyra gånger den 14 maj 2020 (vid ett ytterligare kontaktförsök svarade inte Odd Berglund). Av någon anledning spelade Odd Berglund in samtalen med hjälp av en särskild app i sin mobiltelefon. Av inspelningarna framgår att Lars Sandgren försökte få fram ytterligare information om Jeroen, dennes eventuella befattning med narkotika och ekonomiska förhållanden och de flaskor som Odd Berglund berättade att Jeroen hade. Odd Berglund svarade på Lars Sandgrens frågor, men återkom också flera gånger till hur han ansåg sig ha blivit bemött på Handens polisstation och att Lars Sandgren borde läxa upp vederbörande (Martin Alfredson, tingsrättens anmärkning).

Efter samtalen med Odd Berglund bedömde Lars Sandgren att det inte fanns anledning att lämna Odd Berglunds uppgifter utan avseende. Vidare fanns det därutöver ytterligare uppgifter som var intresse för honom i fråga om den misstänkta narkotikahanteringen. Omkring kl. 19.40 samma dag anlände Lars Sandgren och hans grupp av narkotikapoliser till Jeroens adress. De svar som Jeroen lämnade och omständigheterna i övrigt på platsen stärkte Lars Sandgrens misstankar. Lars Sandgren, som har behörighet att inleda och leda s.k. polisleda förundersökningar och fatta beslut om beslag m.m., beslutade att inleda förundersökning om narkotikabrott och att genomföra husrannsakan i den aktuella bostaden. Där beslagtogs tre st. glasflaskor, som polismännen misstänkte innehöll amfetamin med tanke på hur vätskan i flaskorna luktade (förundersökningsprotokollet, s. 179, beslagsnummer 2020-5000-BG59936-9). Innehållet i en av flaskorna snabbtestades senare samma kväll på Västberga polisstation, varvid testet var positivt för amfetamin (förundersökningsprotokollet, s. 175). I samband med husrannsakan på Fyrspannsvägen greps Jeroen, misstänkt för narkotikabrott.

Efter husrannsakan på Fyrspannsvägen begav sig Lars Sandgren till Odd Berglunds adress på Vegavägen i Vega för att lämna Jeroens hund till Odd Berglund. Med ledning av de nya uppgifter som Lars Sandgren hade fått på Fyrspannsvägen, beslutade denne då att genomföra husrannsakan även i bostaden på Vegavägen. I samband med detta beslutade han att beslagta de tre backar med flaskor som Jeroen tidigare hade lämnat

till Odd Berglund och som förvarades i Odd Berglunds garage (förundersökningsprotokollet, s. 176 och 177, beslagsnummer 2020-5000-BG59920-1, 2, 3 och 4). Vissa av dessa flaskor hade etiketter med märket Oettinger på.

Under natten övertog en åklagare ansvaret som förundersökningsledare. Efter att analyser utförts framkom att flaskorna på Fyrspannsvägen innehöll 850 ml amfetaminolja och att flaskorna på Vegavägen innehöll 17 706 ml amfetaminolja. Jeroen dömdes sedermera till sex års fängelse för grovt narkotikabrott avseende att han hade förvarat amfetaminoljan (se Svea hovrätts dom den 15 januari 2021 i mål nr B 13217-20). Hovrättens bedömning av straffvärdet grundades i huvudsak på att NFC hade kommit fram till att oljan vid ett 90-procentigt utbyte motsvarade ca 13,5 kg amfetaminpulver med en amfetaminhalt om 100 procent.

Under sommaren 2020, i juni eller juli, uppvaktades en städare vid Handens polisstation, Patricio Diaz Leiva, med anledning av att denne skulle gå i pension. Flera polisanställda gav honom avskedsgåvor av olika slag. I samband med detta kom de ölflaskor som Martin Alfredsson tidigare hade befattat sig med i Patricio Diaz Leivas besittning. Patricio Diaz Leiva, som är helnykterist, tog hem flaskorna och lade dem i kylskåpet där de låg kvar i någon månad.

Hans son Rodrigo Diaz Carmona, som också är helnykterist, tog sedan med sig flaskorna till en fest på Lejonets gata i Brandbergen den 28 augusti 2020. Syftet med detta var att han skulle kunna bjuda sin väninna Natassja Björdin, som skulle följa med på festen, på öl. Natassja Björdin drack först från den ena ölflaskan som härrörde från polisstationen utan att detta medförde några märkbara reaktioner. Efter att Rodrigo Diaz Carmona och Natassja Björdin hade varit på festen i några timmar smakade Natassja Björdin på den andra ölflaskan. Hon skrek omedelbart till och försökte spotta och kräkas för att få ur sig vätskan. Efter att Natassja Björdin fallit till marken tillkallades ambulans och polis. Natassja Björdin avled sedan den 31 augusti 2020 till följd av amfetaminförgiftning (förundersökningsprotokollet, s. 189).

En förundersökning om mord inleddes med anledning av dödsfallet och de båda ölflaskorna togs i beslag (beslagsnummer 2020-5000-BG105015-1). Det framkom att den första av de båda ölflaskor som Rodrigo Diaz Carmona hade tagit med sig till festen innehöll vanlig öl och att den andra flaskan innehöll amfetaminolja som hade förorsakat Natassja Björdins död (förundersökningsprotokollet, s. 149). Det visade sig också att amfetaminoljan på festen härstammade från samma parti som Jeroen hade förvarat på Fyrspannsvägen och Vegavägen (grad +2, förundersökningsprotokollet, s. 153–155, avseende beslagsnummer 2020-5000-BG105015-1 jämförd med 2020-5000-BG-59920-1:B1 m.fl.). Detta är för övrigt naturligt med tanke på att Odd Berglund hade tagit de flaskor som lämnades kvar på polisstationen i Handen från en av de backar som Jeroen förvarade på fastigheten på Vegavägen.

Händelseförloppet åskådliggörs av tidslinjen i [bilaga 1](#) från den presentation som åklagaren höll under sin sakframställan.

Utgångspunkter för tingsrättens bedömning

Tingsrätten konstaterar att det inte har kunnat klarläggas exakt hur de båda ölflaskorna som Odd Berglund lämnade kvar på polisstationen kom i Patricio Diaz Leivas besittning. Som framgår ovan står det visserligen klart att det var innehållet i en av dessa flaskor som orsakade Natassja Björdins död, men något åtal för vållande till annans död har inte väckts. Tingsrätten har således inte att pröva om någon av de båda tilltalades agerande ska anses ha orsakat dödsfallet på visst sätt. Tingsrättens prövning avser i stället om någon av dem har gjort sig skyldig till tjänstefel.

Med brottet tjänstefel avses att någon uppsåtligen eller av oaktsamhet vid myndighetsutövning genom handling eller underlåtenhet åsidosätter vad som gäller för uppgiften (20 kap. 1 § första stycket brottsbalken). Om gärningen med hänsyn till gärningsmannens befogenheter eller uppgiftens samband med myndighetsutövningen i övrigt eller till andra omständigheter är att anse som ringa, är dock gärningen fri från ansvar. Om tjänstefelet har begåtts uppsåtligen och är att anse som grovt, ska det bedömas som grovt tjänstefel (20 kap. 1 § andra stycket brottsbalken). Vid den bedömningen ska det särskilt beaktas om gärningsmannen allvarligt har missbrukat sin

ställning eller om gärningen för någon enskild eller det allmänna har medfört allvarligt förfång eller otillbörlig förmån som är betydande.

Vid bedömningen om gärningsmannen handlat oaktsamt är det enligt uttalanden i litteraturen i första hand av betydelse vilka krav på noggrannhet och omsorg som uppgiften har innefattat (Agneta Bäcklund m.fl., Brottsbalken, JUNO version 18). Av rättssäkerhetsskäl ställs generellt höga krav på en korrekt handläggning inom rättsväsendet (NJA 2016 s. 453). Detta får vägas mot omständigheter som hänför sig till gärningsmannen personligen, vad gäller t.ex. kunnsighet, utbildning och erfarenhet eller att hen har handlat under tidspress.

När det gäller tolknings- och tillämpningsfrågor, t.ex. inom rättsväsendet, bör det enligt Högsta domstolen finnas en betydande marginal innan en felbedömning kan anses grunda ansvar för tjänstefel. Vid allvarliga bedömningsfel kan dock ansvar för tjänstefel komma i fråga (se rättsfallen NJA 1992 s. 555 och NJA 1997 s. 368).

Enligt tingsrättens mening finns det anledning att understryka att prövningen av skuldfrågan avseende såväl Martin Alfredson som Lars Sandgren måste göras utifrån de förutsättningar som var och en av dem hade vid respektive tidpunkt för den påstådda gärningen. Med andra ord måste bedömningen av om de har gjort sig skyldiga till tjänstefel grundas på den information, de kunskaper, de handlingsalternativ och de förutsättningar i övrigt som gällde vid den aktuella tidpunkten. Det förhållandet att Natassja Björdins avled till följd av att hon hade druckit ur en av flaskorna innebär således inte i sig att någon av de tilltalade har gjort sig skyldiga till tjänstefel. I detta sammanhang kan det återigen nämnas att de inte är åtalade för vållande till annans död. Det bör vidare framhållas att det är en lång, komplex och i allt väsentligt osannolik kedja av händelser som ledde fram till Natassja Björdins död. Ett sådant händelseförlopp är således inte något som en anställd vid Polismyndigheten allmänt sett har att räkna med när det gäller befattningen med flaskor som åtminstone vid en granskning med blotta ögat förefaller innehålla öl.

Ska Martin Alfredson dömas för tjänstefel?

Enligt tingsrättens mening står det klart att Martin Alfredssons arbetsuppgifter och behörighet innebär att hans befattning av flaskorna skedde vid myndighetsutövning, oavsett om hans bedömning att det var fråga om ett hittegodsärende ska anses ha fog för sig eller om han rätteligen borde ha upprättat en anmälan om brott. Hans uppgift i receptionen var nämligen att tillämpa olika offentlighetsregler för Polismyndighetens räkning och att företräda myndigheten utåt gentemot allmänheten i samband med en rad olika offentlighetsregler som åligger myndigheten.

Som framgår av Martin Alfredssons egen berättelse hade han alltså att ta ställning till om Odd Berglunds uppgifter om de aktuella flaskorna innebar att det fanns anledning att anta att brott hade förövats eller om flaskorna i stället skulle hanteras enligt det regelverk som gäller för hittegods, med tanke på att de hade lämnats kvar på platsen och hade uppgetts tillhöra en icke namngiven person. Åklagaren har påstått att Martin Alfredsson borde ha valt det förstnämnda handlingsalternativet, dvs. upprättat en anmälan om brott och därefter vidtagit vissa ytterligare åtgärder. En avgörande fråga är således i vilken utsträckning Martin Alfredssons hade fog för att hantera flaskorna enligt det regelverk som gäller för hittegods vid tillfället omkring den 4 maj 2020.

Enligt Martin Alfredsson talade Odd Berglund då återigen om dödsboärendet och ville tala med en förundersökningsledare. När han inte fick framgång med detta tog han efter en stund upp två flaskor. Martin Alfredsson och Odd Berglund är överens om att Odd Berglund gjorde gällande att en av flaskorna innehöll något annat än öl. Enligt tingsrättens mening är det inte styrkt att Odd Berglund uppgav att flaskorna kunde innehålla narkotika. Hans egna uppgifter inför rätten tyder visserligen på det, men de uppgifter som Martin Alfredsson har lämnat vid polisförhör under förundersökningen talar snarast för att Odd Berglund skulle ha sagt att innehållet i flaskorna var förgiftat. Tingsrätten utgår dock från att det förhåller sig som åklagaren har påstått vad gäller att Odd Berglund *antingen* uppgav att det var narkotika *eller* lämnade uppgifter som innebar att det rörde sig om hälsofarliga varor. Om det hade funnits anledning att ta fasta på dessa uppgifter, borde de ha föranlett en anmälan om brott. Enligt tingsrättens mening följer det dock varken av polislagen (1984:387) eller av någon annan författning att en

polisanställd måste upprätta en anmälan om brott vid varje påstående eller antydan om brott som inte har ett visst fog för sig eller kan utvecklas i någon mån, i vart fall inte om den berörda personen inte önskar göra en anmälan. Tingsrätten har inte skäl att ifrågasätta det som Martin Alfredsson har gjort gällande sakframställningsvis, och som stöds av Sofie Janssons och Jasmine Williams vittnesmål, vad gäller att det förekommer att en rad olika slags föremål lämnas in på polisstationer och att det i samband med detta ibland förekommer märkliga berättelser om föremålens ursprung.

Martin Alfredsson har uppgett att han upplevde Odd Berglund som ”brokig”, vilket tingsrätten uppfattar som färgstark och möjligen yvig, men också envis och van att få sin vilja igenom. Enligt tingsrättens uppfattning ger inspelningarna av telefonsamtalen stöd för att Odd Berglund kan framstå som bestämd och kritisk när det gäller de nu aktuella flaskorna, samtidigt som han kan använda ett färgstarkt språkbruk och formulera sig på ett målande sätt. Det senare talar för att någon som inte får del av några närmare, detaljerade, uppgifter om flaskorna med fog kan ifrågasätta en uppgift från honom om att flaskorna innehåller narkotika eller gift.

Martin Alfredsson och Odd Berglund är också ense om att de diskuterade huruvida den omständigheten att den ena flaskan inte skummade talade för att den inte innehöll öl. Martin Alfredsson ansåg att flaskorna föreföll oöppnade, men att förklaringen till avsaknaden av skum var att kapsylen på den aktuella flaskan tycktes vara skadad. Odd Berglund gjorde gällande att flaskans innehåll borde analyseras. Tingsrätten tar fasta på Martin Alfredssons uppgift om att kapsylen på den flaska som inte skummade föreföll ha utsatts för åverkan, vilket enligt tingsrättens mening framstår som en fullt rimlig förklaring till att den inte skummade.

Av Odd Berglunds uppgifter framgår att han blev irriterad på Martin Alfredsson med anledning av dennes bedömning och därför sade ”ta flaskorna, jag ska inte ha skiten” eller liknande, varefter han gick därifrån och lämnade flaskorna på receptionsdisken. Eftersom Odd Berglund lämnade platsen, till synes i vredesmod, vinner Martin Alfredssons berättelse om att han inte fick svar på alla de frågor som han hade med anledning av Odd Berglunds begäran om en analys av flaskornas innehåll stöd av

utredningen i övrigt. Detta ger ett visst stöd för Martin Alfredssons synsätt att det ”inte fanns något att skriva på”, dvs. att det inte fanns underlag för en anmälan om brott. Vidare fanns det anledning att uppfatta Odd Berglund på så sätt att han själv inte insisterade på att en anmälan om brott togs upp.

Den omständigheten att Odd Berglund lämnade platsen har alltså betydelse för hur tingsrätten ser på Martin Alfredssons bedömning att det rörde sig om ett hittegods-ärende. Att Odd Berglund lämnade platsen är enligt tingsrättens mening ägnat att förringa betydelsen av de muntliga uppgifter som han lämnade dessförinnan. Med andra ord hade Martin Alfredsson mindre skäl att ta Odd Berglund på allvar vad gäller flaskorna, när denne inte närmare ville utveckla skälen för sina misstankar. Till detta kommer att Martin Alfredsson med anledning av de tidigare mellanhavandena haft visst fog för att inte utan vidare godta alla uppgifter från Odd Berglund.

Det har också framkommit genom förhören med Lars Sandgren och Martin Blomberg att det vid denna tidpunkt var mycket, för att inte säga synnerligen, ovanligt att narkotika hanterades i flytande form i Sverige. Mot denna bakgrund hade en civilanställd vid en polisstation typiskt sett inte att räkna med att förslutna ölflaskor i själva verket skulle innehålla narkotika.

Vidare framgår det av bl.a. Jasmine Williams och Zakaria Asri Aidis vittnesmål att Martin Alfredsson berättade om flaskorna och Odd Berglunds uppgifter för sina kollegor i receptionen, utan att han fick några instruktioner om eller synpunkter på vad han borde göra. Mot den bakgrunden är det naturligt att han inte hade några särskilda skäl att ompröva sin tidigare bedömning avseende flaskorna.

Sett i efterhand, med den information som nu finns tillgänglig, kan det naturligtvis ifrågasättas att Martin Alfredsson inte upprättade en anmälan om brott. Utifrån omständigheterna vid den aktuella tidpunkten, den kunskap, information och erfarenhet som Martin Alfredsson hade, utgör underlåtenheten att göra detta i vart fall inte en så tydlig felbedömning att straffansvar för tjänstefel kan komma på fråga. Tingsrätten anser i stället att bedömningen att det rörde sig om kvarlämnad alkohol

faller inom den marginal som en beslutsfattare har, även med beaktande av att det rör sig om polisiära uppgifter. Som framgår ovan har åklagaren inte ifrågasatt Martin Alfredssons tillämpning av regelverket för hittegoods, för det fall att tingsrätten finner att bedömningen att det var fråga om ett hittegoodsärende hade fog för sig.

Martin Alfredsson ska således frikännas från åtalet för tjänstefel.

Ska Lars Sandgren dömas för grovt tjänstefel?

Inledningsvis står det klart att Lars Sandgren inte har gjort något för att lokalisera, omhänderta eller analysera innehållet i de båda flaskorna som Odd Berglund lämnade kvar på Handens polisstation. Frågan är då om Lars Sandgren, som åklagaren gör gällande, borde ha gjort det.

Enligt tingsrättens mening finns det betydande skillnader mellan den information som Lars Sandgren hade tillgänglig fr.o.m. den 14 maj 2020 jämfört med det bedömningsunderlag som Martin Alfredsson hade omkring den 4 maj samma år. För det första innehöll det underrättelseunderlag som Lars Sandgren fick en rad detaljer kring den misstänkta narkotikahanteringen, den utpekade gärningsmannen och förvaringen av narkotika i flaskor. För det andra talade Lars Sandgren med Odd Berglund vid flera tillfällen den 14 maj 2020. De uppgifter som Odd Berglund då lämnade om Jeroens påstådda narkotikahantering var inte av sådant slag att Lars Sandgren kunde avfärda dem – tvärtom låg de delvis till grund för de senare besluten om förundersökning och husrannsakan. För det tredje visade sig Odd Berglunds uppgifter om att det fanns narkotika i flaskorna på Fyrspannsvägen och Vegavägen stämma. Under sådana förhållanden måste även Odd Berglunds uppgifter om att han hade lämnat kvar två ölflaskor som härstammade från Vegavägen på Handens polisstation (förundersökningsprotokollet s. 115) och att dessa misstänktes innehålla droger ha framstått som trovärdiga. Detta berördes även under telefonsamtalen, bl.a. när Odd Berglund pratade om ”den där grejen som jag lämnade in till polisen där uppe” och att en polishund borde få lukta på den för att se om ”den ger något utslag”, varefter Lars Sandgren ställde ytterligare frågor om ölen. Under sådana förhållanden menar tingsrätten att Lars Sandgren, åtminstone när han omkring midnatt samma dag hade låtit snabbtesta en

annan flaska, måste ha förstått att det fanns flaskor på Handens polisstation som med en hög grad av sannolikhet kunde innehålla narkotika som hade samband med den narkotika som han nyligen hade beslagtagit. Nästa fråga är då om detta förhållande har utlöst en skyldighet för Lars Sandgren att agera vad gäller flaskorna. Åklagaren har nämligen gjort gällande att Lars Sandgren har åsidosatt vad som gällt för uppgiften.

Det mest uppenbara fallet av åsidosättande av vad som gäller för uppgiften torde vara då en befattningshavare fattar ett beslut som tveklöst strider mot tvingande författningsbestämmelser, t.ex. vad gäller förutsättningarna eller fristerna för frihetsberövande eller andra tvångsmedel. I vissa fall kan även styrande dokument som inte utgör en författning ha betydelse. Ett exempel på detta är Polismyndighetens riktlinjer för handläggningen av ärenden om hittegods och sjöfynd (PM 2018:41), som i förevarande mål har berörts vad gäller Martin Alfredsson. Av förarbetena till bestämmelserna om tjänstefel framgår att straffansvar kan inträda vid åsidosättande av vad som gäller för uppgiften även om detta inte uttryckligen har författningsreglerats (prop. 1988/89:113 s. 15, se även Agneta Bäcklund m.fl., Brottsbalken, JUNO version 18). I förarbetena anförs i detta avseende att det kan förekomma situationer där ett visst handlingsmönster ter sig så självklart och naturligt att detta inte uttryckligen har angetts i någon författning eller kan anses framgå av förarbeten eller prejudikat. Den offentliga verksamheten är, som framhålls i förarbetena, omfattande och det är omöjligt och ofta inte heller önskvärt att ge föreskrifter till alla tänkbara situationer.

Enligt tingsrättens mening är det ett självklart handlingsmönster inom ramen för en förundersökning, när det med en hög grad av sannolikhet finns narkotika som eventuellt kan knytas till en utpekad gärningsman, att åtminstone försöka lokalisera, omhänderta och analysera den misstänkta narkotikan. Det gäller särskilt om narkotikan redan finns lättillgänglig i polisens förvar och åtgärderna således inte kräver att någon husrannsakan, personell eller reell, beslutas. Denna handlingsplikt för anses åligga förundersökningsledaren, om denne har kännedom om de aktuella förhållandena, och annars övriga tjänstemän som arbetar med förundersökningen såvitt gäller att uppmärksamma förundersökningsledaren eller överordnat polisbefäl ("förman" i polislagens [1984:387] mening) på detta förhållande.

Lars Sandgren var förundersökningsledare i den aktuella förundersökningen fram till något efter midnatt natten mellan den 14 och den 15 maj 2021, och därefter den utredande polisman som närmast under ansvarig åklagare ansvarade för att operativa åtgärder utfördes i förundersökningen.

Mot denna bakgrund instämmer tingsrätten i åklagarens bedömning att Lars Sandgren har åsidosatt vad som gäller för uppgiften som förundersökningsledare respektive utredare genom att underlåta att se till att de båda ölflaskorna lokaliserades, omhändertogs och analyserades inom ramen för utredningen, vilket även skulle ha lett till att de destruerades. Det rör sig om en sådan underlåtenhet som avses i 20 kap. 1 § första stycket brottsbalken, i likhet med t.ex. underlåtenhet att agera då frister för frihetsberövanden har försuttits. Underlåtenheten har skett vid myndighetsutövning, eftersom den rör en förundersökning om brott.

Tingsrätten övergår till att pröva om Lars Sandgren har begått gärningen med uppsåt eller oaktsamhet eller om något sådant förhållande inte förelegat. För att s.k. likgiltighetsuppsåt ska kunna anses föreligga i nu aktuellt fall krävs det enligt Högsta domstolens praxis dels att Lars Sandgrens insett att det fanns en risk för att han skulle komma att åsidosätta vad som gällde för uppgiften, dels att han var likgiltig inför att ett sådant åsidosättande skulle ske. Enligt tingsrättens mening finns det inget som tyder på att likgiltighetsuppsåt är för handen i fråga om Lars Sandgren. Redan av detta förhållande följer att det inte är fråga om något grovt tjänstefel, då en sådan rubricering förutsätter att uppsåt föreligger.

Vid tjänstefel som sker genom underlåtenhet får frågan om eventuell oaktsamhet bedömas i förhållande till de kontroller, rutiner eller liknande åtgärder som gärningspersonen i fråga ansvarar för (se t.ex. NJA 2016 s. 453). Tingsrätten har ingen anledning att ifrågasätta Lars Sandgrens uppgift om att uppgifterna om flaskorna på Handens polisstation föll i glömska. Tvärtom vinner det stöd av att han nödgades ägna sig åt andra högt prioriterade förundersökningar redan den 15 maj 2020. Han borde dock ha försäkrat sig om att de aktuella åtgärderna vidtogs åtminstone någon gång

under de drygt två månader som åtalet avser. Enligt tingsrättens mening har hans åsidosättande av uppgiften därför skett av oaksamhet.

För straffansvar krävs att gärningen med hänsyn till gärningsmannens befogenheter eller uppgiftens samband med myndighetsutövningen i övrigt eller till andra omständigheter inte är att anse som ringa. Enligt tingsrättens mening kan även de omständigheter som anges i 20 kap. 1 § andra stycket brottsbalken, t.ex. om gärningen har medfört allvarligt förfång för det allmänna eller enskilda, beaktas vid denna bedömning. Tingsrätten anser att Lars Sandgrens underlåtenhet inte ska bedömas utifrån risken för att någon skulle kunna dricka den aktuella narkotikan och skadas eller dö, eftersom detta är ett mycket osannolikt händelseförlopp vad gäller narkotika som förvaras på en polisstation. Den risk som i stället är relevant att beakta är risken för att en misstänkt gärningsman inte lagförs för befattningen med den aktuella narkotikan. Denna risk skulle kunna anses mindre betydelsefull vid förundersökningar avseende brott med ett lågt straffvärde, särskilt om gärningsmannen ändå lagförs för annan brottslighet och den tillkommande brottsmisstanken skulle kunna omfattas av en förundersökningsbegränsning eller en åtalsunderlåtelse. Befattning med den nu aktuella narkotikan är dock förenat med ett högt straffvärde, vilket framgår av hovrättens ovan berörda dom. Under sådana förhållanden anser tingsrätten att Lars Sandgrens underlåtenhet inte kan anses som ringa (jfr rättsfallet RH 2004:42) . Han ska därför dömas för tjänstefel av normalgraden.

Trots bedömningen ovan vill tingsrätten framhålla att det framstår som förståeligt att Lars Sandgren fokuserade på att vidta åtgärder mot den utpekade gärningsman som misstänktes hantera en inte ringa mängd narkotika. Detta fokus kan ses i ljuset av hans egna uppgifter om att han alltid har eftersträvat att få bort så mycket narkotika som möjligt från samhället. Hans agerande i fråga om denna prioritering tyder på att han är en skicklig, handlingskraftig, effektiv och omdömesgill narkotikapolis, även om tingsrättens bedömningsunderlag i övrigt är begränsat. Trots att denna prioritering inte gärna kan ifrågasättas, fanns det enligt tingsrättens mening utrymme för att i ett senare skede agera avseende flaskorna på polisstationen.

Vilken påföljd ska Lars Sandgren dömas till?

Trots att gärningen inte är ringa rör det sig enligt tingsrättens mening om ett lindrigt fall av tjänstefel sett i förhållande till den risk och det förfång som gärningen har medfört (se ovan angående vilka risker som enligt tingsrättens uppfattning är relevanta). Straffvärdet motsvarar därför ett lågt antal dagsböter, 40 st. Storleken på varje dagsbot ska bestämmas utifrån Lars Sandgrens ekonomiska förhållanden. Det har framkommit att Lars Sandgren inte löper någon risk för att avskedas från sin tjänst vid Polismyndigheten vid en fällande dom. Det finns därför inte någon särskild omständighet i det avseendet att beakta vid straffmätningen.

Övriga frågor

Eftersom Martin Alfredsson frikänns från ansvar, ska staten svara för kostnaden för hans försvarare.

Lars Sandgren ska däremot förpliktas att ersätta en andel av kostnaden för hans försvar. Mot bakgrund av att åtalet inte har vunnit fullt bifall och att utredningen har kommit att få en stor omfattning i förhållande till straffvärdet, finner tingsrätten skäligt att ersättningsskyldigheten jämkas till hälften av försvararkostnaden. Lars Sandgren ska också betala en avgift till brottsofferfonden.

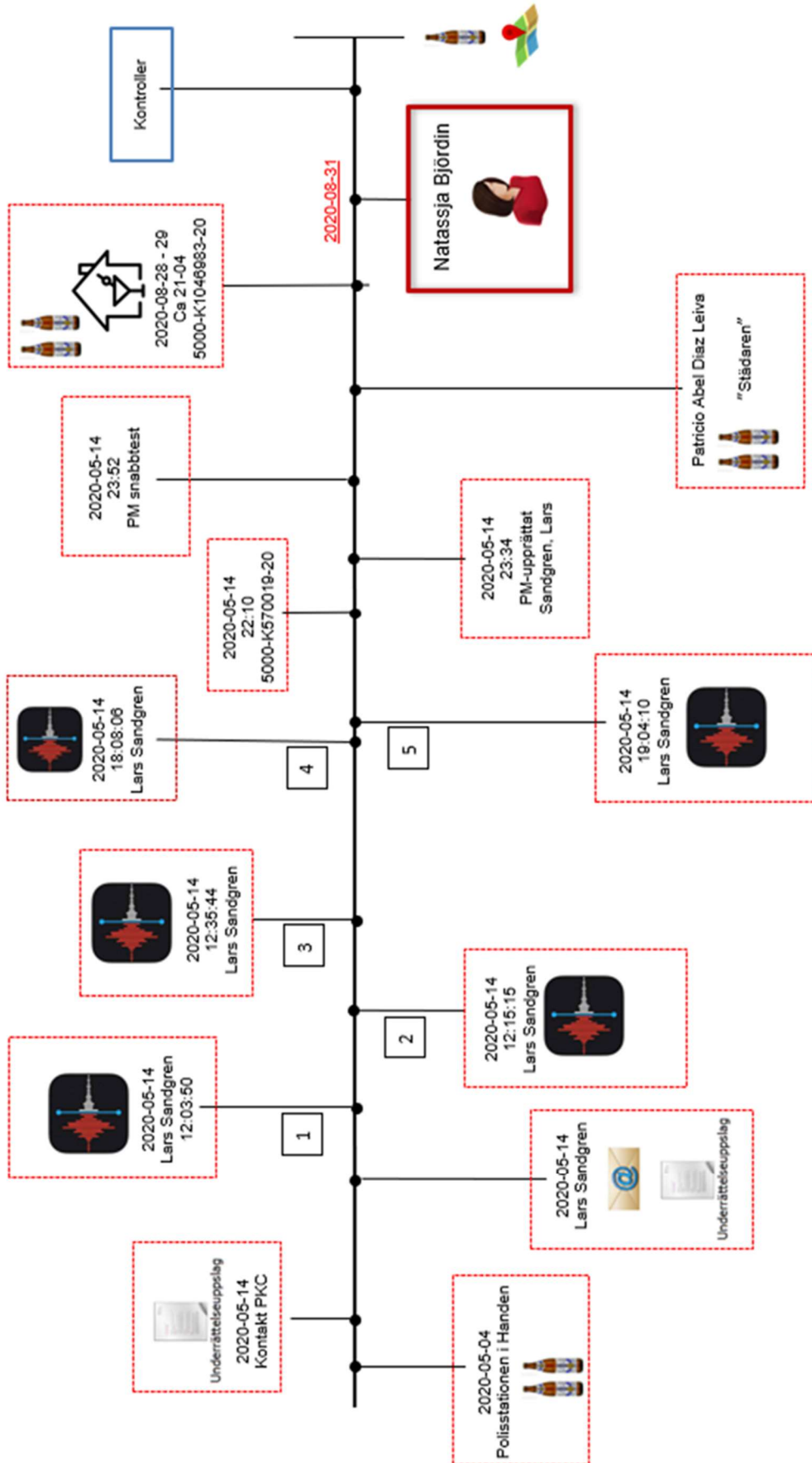
HUR DOMEN KAN ÖVERKLAGAS, se [bilaga 2](#)

Ett överklagande, ställt till Svea hovrätt, ska vara tingsrätten tillhanda senast den 6 juli 2021.

Niklas Schüllerqvist

I avgörandet har rådmannen Niklas Schüllerqvist samt nämndemännen Ishmael Kargbo, Maud Sjödén och Lena Wiström deltagit.

Nämndemannen Ishmael Kargbo är skiljaktig i fråga om åtalet mot Lars Sandgren och anför att åtalet ska ogillas, eftersom dennes underlåtenhet får bedömas som ringa.

Hur man överklagar

Dom i brottmål, tingsrätt

TR-01

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv tingsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att hovrätten ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis.

Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.

Vill du ha nya förhör med någon som redan förhörts eller en ny syn (till exempel besök på en plats), ska du berätta det och förklara varför.

Tala också om ifall du vill att målsäganden ska komma personligen vid en huvudförhandling.

4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.
Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till tingsrätten. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Tingsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar tingsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till hovrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även hovrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i hovrätten

När överklagandet kommer in till hovrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

När krävs det prövningstillstånd?

Brottmålsdelen

I brottmålsdelen behövs prövningstillstånd i två olika fall:

- Den åtalade har dömts enbart till böter.
- Den åtalade har frikänts från ett brott som inte har mer än 6 månaders fängelse i straffskalan.

Skadeståndsdelen

Det krävs prövningstillstånd för att hovrätten ska pröva en begäran om skadestånd. Undantag kan gälla när en dom överklagas i brottmålsdelen, och det är kopplat en begäran om skadestånd till brottet. Då krävs inte prövningstillstånd för skadeståndsdelen om

- det inte krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen eller om
- hovrätten meddelar prövningstillstånd i brottmålsdelen.

Beslut i övriga frågor

I de mål där det krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen (se ovan), krävs det också prövningstillstånd för sådana beslut som bara får överklagas i samband med att domen överklagas. Beslut som kan överklagas särskilt kräver inte prövningstillstånd.

När får man prövningstillstånd?

Hovrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att tingsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om tingsrätten har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med tingsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.